

Številka: 622-8/2017-3

Datum: 22. 2. 2018

Mestna občina Ljubljana
Mestni svet

ZADEVA: Predlog za obravnavo na seji Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

PRIPRAVIL: Mestna uprava Mestne občina Ljubljana
Oddelek za kulturo

**ZUNANJI
STROKOVNJAK:** /

NASLOV: Osnutek Odloka o razglasitvi palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena

POROČEVALKI: mag. Mateja Demšič, sekretarka – vodja Oddelka za kulturo
Miljana Smrdel, višja svetovalka na Oddelku za kulturo

**PRISTOJNO
DELOVNO TELO:** Odbor za kulturo in raziskovalno dejavnost

PREDLOG SKLEPA:
Mestni svet Mestne občina Ljubljana sprejme osnutek Odloka o razglasitvi palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič

Priloga:
- osnutek odloka z obrazložitvijo

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16) ter 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 24/16 – uradno prečiščeno besedilo) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana na seji sprejel

ODLOK **o razglasitvi palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena**

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi enota dediščine (EŠD 917) Ljubljana – palača Kazina (v nadaljnjem besedilu: spomenik).

Spomenik obsega nepremičnine: stavbo št. 526, katastrska občina 1725 – Ajdovščina, in parceli št. 3186 ter parceli št. 3187, obe katastrska občina 1725 – Ajdovščina.

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik lokalnega pomena: Z zgraditvijo palače Kazina, leta 1837, je bila formirana severna stranica Kongresnega trga s parkom Zvezda. Palača Kazina je predstavnic stroge klasicistične arhitekture značilne za trideseta leta 19. stoletja. Zgrajena je po načrtih iz leta 1834, pripisanih arhitektu Benediktu Müllerju, med leti 1835 in 1837 pod vodstvom Venceslava Vadnava, mestnega stavbnega mojstra in stavbnih podjetnikov polirjev Matije Dobravca in Antona Brillija. Palača predstavlja enega redkih ohranjenih primerov tipa večnamenske javne palače z ohranjeno veliko dvorano, katere krasitvena dela so se ohranila do danes. Palača je bila cca 100 let kasneje, v 30-tih letih 20. stoletja, celovito prenovljena. Ohranjeni kvalitetno in celovito zasnovani interjerji v duhu funkcionalizma, nam danes nudijo vpogled v navade, okuse in življenjski stil meščanov iz obdobja med obema svetovnima vojnoma.

Varovane sestavine spomenika so:

- prepoznavna prostorska pojavnost palače (višina, volumen, gabariti);
- gradbena zasnova (etaže, razporeditev nosilnih sten, stopnišče);
- oblika in podoba strehe nad osnovnim kubusom;
- originalna materialna substanca (ometi, tlaki, leseno stavbno pohištvo);
- ohranjene izvorne arhitekturne prvine palače;
- oblikovane fasade z vsemi prvinami;
- tlorisna zasnova notranjosti z osrednjo večnamensko dvorano, ki volumensko zajema prvo in drugo nadstropje stavbe s krasitvenimi deli;
- jugovzhodni del kleti s krasitvenimi deli iz prve četrtine 20. stoletja;
- interjerji iz druge četrtine 20. stoletja (veža, stopnišče, hodniki).

3. člen

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- celostno ohranjanje varovanih sestavin spomenika iz drugega odstavka prejšnjega člena;
- ohranjanje prepoznavne prostorske pojavnosti palače v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti;
- zagotavljanje ustrezne namembnosti celote in posameznih enot skladno z varovanimi vrednotami spomenika;
- podreditev vseh posegov v spomenik in njegove dele ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi;
- redno in strokovno vzdrževanje ter obnavljanje celote in varovanih sestavin spomenika;

- ohranjanje arhitekturne zasnove notranjosti z veliko dvorano ter oblikovanih fasad z vsemi prvinami;
- prepoved spreminjanja varovanih sestavin arhitekturne zasnove zunanjščine in notranjščine z rušenjem in odstranjevanjem, kot tudi z nadzidavo in prezidavo;
- če je spomenik ali njegov varovani del okrnjen, je treba zagotoviti povrnitev v prvotno stanje na stroške povzročitelja;
- za kompleksne posege v spomenik ali za celovito prenovo je potrebna predhodna izdelava konservatorskega načrta.

4. člen

Lastnik oziroma upravljavec spomenika mora javnosti omogočiti dostopnost spomenika v obsegu, ki ne ogroža osnovnih funkcij ali varovanih sestavin spomenika.

5. člen

Za vse posege v spomenik, razen če zakon določa drugače, potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: zavod).

Kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje zavod izdaja v skladu z določili tega odloka in veljavnega prostorskega akta, ki ureja območje spomenika.

6. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na nepremičninah iz drugega odstavka 1. člena tega odloka.

7. člen

Meje spomenika so določene na digitalnem katastrskem načrtu v merilu 1:1000 in vrisane na topografskem načrtu v merilu 1:5000. Izvirnika načrtov, ki sta sestavna dela tega odloka, hranita zavod in Mestna občina Ljubljana.

8. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 622-8/2017-
Ljubljana,

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Janković

Datum izrisa : 14. 2. 2017

EŠD 917

- centroid kulturnega spomenika
- meja kulturnega spomenika

K.O. AJDOVŠČINA

Vir podatkov:

- Obvezni elementi predloga za razglasitev palače Kazina v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena

Vir za kartografsko osnovo:

- Digitalni katastrski načrt, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo: 1:1000

Datum izrisa : 14. 2. 2017

EŠD 917

- centroid kulturnega spomenika
- meja kulturnega spomenika

TTN5 LJUBLJANA-S 44

Vir podatkov:

- Obvezni elementi predloga za razglasitev palače Kazina v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena

Vir za kartografsko osnovo:

- Temeljni topografski načrt 1 : 5000, 1 : 10 000, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo: 1:5000

Obrazložitev
osnutka Odloka o razglasitvi palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena

Pravna temelja

Pravna temelja za sprejem **osnutka Odloka o razglasitvi palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena** sta:

- 13. člen *Zakona o varstvu kulturne dediščine* (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16; v nadaljnjem besedilu: zakon), ki določa, da se spomenik lokalnega pomena razglasi z odlokom predstavniškega organa občine, določa pa tudi vsebino akta o razglasitvi, ter
- 27. člen *Statuta Mestne občine Ljubljana* (Uradni list RS, št. 24/16 – uradno prečiščeno besedilo), ki določa, da odloke Mestne občine Ljubljana sprejema Mestni svet Mestne občine Ljubljana.

Razlogi in cilji

Konservatorji Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: zavod) so predlog za razglasitev palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena pripravili zaradi ohranjanja pričevalnosti kulturnih, zgodovinskih, umetnostnih in arhitekturnih vrednot, povečanja njegove prepoznavnosti ter spodbude učnega in znanstvenoraziskovalnega dela.

Cilj sprejetja akta je ohranjanje kulturnih, zgodovinskih, umetnostnih in arhitekturnih sestavin v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti.

Ocena stanja

Palačo, ki je določila severno stranico Kongresnega trga, je dalo zgraditi društvo Kazina. Zgrajena je po načrtih iz leta 1834 med leti 1835 in 1837 pod vodstvom Venceslava Vadnava, mestnega stavbnega mojstra in polirjev Matije Dobravca ter Antona Brillija. Kot predstavnica stroge klasicistične arhitekture v celoti odraža racionalizem prve polovice 19. stoletja. Zgrajena je bila kot večnamenska javna palača, v kateri se je odvijalo gospodarsko, družabno in kulturno življenje ljubljanske elite, z ohranjenimi ključnimi prvinami tega obdobja. Veliko dvorano s krasitvenimi deli iz druge četrtine 19. stoletja dopolnjujejo celostno zasnovani interjerji v slogu funkcionalizma iz druge četrtine 20. stoletja.

Z zgraditvijo palače Kazina, leta 1837, je bila formirana severna stranica Kongresnega trga s parkom Zvezda, ki je bil urejen leta 1821 v čast Ljubljanskega kongresa Svete alianse. Enoten odprt prostor med Ljubljanico in Uršulinsko cerkvijo je bil tedaj razdeljen in v enem delu urejen kot park, v drugem pa kot trg. Približno sto let kasneje so po Plečnikovih načrtih začeli s preurejanjem Zvezde in trga, ki je obsegalo ureditev v rastru tlakovane ploščadi trga med Filharmonijo in Uršulinsko cerkvijo ter preureditev in novo zasaditev parka Zvezda.

Palača Kazina je predstavnica stroge klasicistične arhitekture, značilne za trideseta leta 19. stoletja. Zgrajena je po načrtih iz leta 1834, pripisanih arhitektu Benediktu Müllerju, med leti 1835 in 1837 pod vodstvom Venceslava Vadnava, mestnega stavbnega mojstra in stavbnih podjetnikov polirjev Matije Dobravca in Antona Brillija. Zasnova palače je bila podrejena številnim požarnim in stavbnim predpisom ter umetnostnemu slovarju, ki so ga v prvi polovici stoletja po vsej monarhiji predpisovale stavbne direkcije. Palača s svojo dekoracijo na fasadi izjemno zadržano namiguje na kulturno in družabno funkcijo stavbe. Okrasa tako rekoč ni, izjema so trije medaljoni nad balkonskimi vrati v prvem nadstropju, v katerih so simboli kazinskega društva (viteška glava, violina, knjiga).

Palača predstavlja enega redkih ohranjenih primerov tipa večnamenske javne palače, zgrajene v prvi polovici 19. stoletja, z ohranjeno veliko dvorano, katere krasitvena dela so se ohranila do danes.

Palača je bila cca 100 let kasneje, v 30-tih letih 20. stoletja, celovito prenovljena. Ohranjeni kvalitetno in celovito zasnovani interjerji v duhu funkcionalizma, nam danes nudijo vpogled v navade, okuse in življenjski stil meščanov iz obdobja med obema svetovnjima vojnama.

Že sredi 19. stoletja je kazina kot tip javne palače postala več kot le kraj druženja. Postala je pravo družabno središče najprej plemstva kasneje tudi meščanstva. Povezovala je gledališče in kavarno in je bila zbirališče izbrane družbe, kamor so imeli vstop samo povabljeni gostje.

Ljubljansko kazinsko gibanje opredeljuje več družbenih, zgodovinsko pogojenih dejavnikov. Iz ohranjenih statutov kazinskega društva je razvidno, da je imelo to društvo v različnih obdobjih podoben namen: pospeševanje trgovine, izobrazbe »okusa našega časa«, prirejanje primernih zabav za izobražene kroge ter raznovrstno seznanjanje z dogodki iz političnega in literarnega sveta. Poleg izobraževalne vloge je društvo ponujalo tudi različne oblike družabnosti. V različnih obdobjih so različne družbeno-politične okoliščine dajale večji pomen enemu ali drugemu izmed njih.

Poglavitne rešitve

Osnutek Odloka o razglasitvi palače Kazina za kulturni spomenik lokalnega pomena je pripravljen v skladu drugim odstavkom 13. člena zakona, po katerem mora akt o razglasitvi obsegati:

- identifikacijo spomenika, vključno z določitvijo meje spomenika tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,
- vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik,
- varstveni režim spomenika in
- morebitno obveznost javne dostopnosti spomenika.

Te določbe zakona so upoštewane v 1., 2., 3. in 4. členu osnutka odloka.

V skladu s prvim odstavkom 28. člena in prvim odstavkom 29. člena zakona je v 5. členu določeno, da je potrebno za vse posege v spomenik, razen če zakon določa drugače, pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje zavoda.

Po veljavnem prostorskem aktu Mestne občine Ljubljana je vogal stavbe ob Slovenski cesti pod arkadami javna površina, zato za ta del spomenika veljajo tudi določila prostorskega akta. Predviden je izbris javne površine v tem delu stavbe, kar bo določeno z novim prostorskim aktom.

V skladu z drugim odstavkom 28. člena zakona kulturnovarstveno soglasje ni potrebno za:

- nujne posege na spomeniku ali dediščini, če so posegi neizogibno in nemudoma potrebni za odvrnitev nepredvidljive nevarnosti uničenja ali poškodbe spomenika ali dediščine ali za odvrnitev nevarnosti za ljudi in premoženje. O nujnem posegu je treba takoj po njegovi izvedbi obvestiti zavod in zaprositi za naknadno kulturnovarstveno soglasje,
- izvedbo raziskav, ki jih opravlja zavod v okviru javne službe.

V 6. členu je skladno s tretjim odstavkom 13. člena zakona določeno, da se spomenik zaznamuje v zemljiški knjigi. Vpis v zemljiško knjigo se opravi po uradni dolžnosti.

Skladno z 12. členom zakona so bili lastniku oziroma uporabniku spomenika z dopisom št. 622-8/2018-4 z dne 18.1.2018 predstavljeni razlogi za razglasitev za kulturni spomenik lokalnega pomena, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija.

Lastnik oziroma uporabnik se je pisno z dopisom z osnutkom akta strinjal.

V vmesnem času je prišlo do izbrisa številke stavbe 529, kar je v osnutku upoštevano.

14.2.2018 je bil lastniku oziroma uporabniku posredovan dopolnjen osnutek akta zaradi določil OPN MOL, kjer je vogal stavbe ob Slovenski cesti pod arkadami določen kot javna površina, za katero je varstveni režim že določen, kar je upoštevano v drugem odstavku 5. člena odloka.

Lastnik oziroma uporabnik se je z dopolnitvijo v osnutku akta strinjal.

Grafično ali kartografsko gradivo

Meje spomenika in vplivnega območja spomenika so določene na digitalnem katastrskem načrtu v merilu 1:1000 in vrisane na topografskem načrtu v merilu 1:5000. Izvirnika načrtov, ki sta sestavna dela tega odloka, hranita zavod in Mestna občina Ljubljana.

Ocena finančnih in drugih posledic sprejema akta

Sprejetje predlaganega akta ne predstavlja finančnih posledic za Mestno občino Ljubljana, spomenik ni v lasti Mestne občine Ljubljana.

Ljubljana, februar 2018

Pripravila:
Miljana Smrdel
višja svetovalka I
miljana.smrdel@ljubljan.si, 01 306 48 43

mag. Mateja Demšič
vodja oddelka

